Наименование ТВП: Припятские болота

© Д. Винчевский

Код: BY036

Географические координаты: 52°00' N 28°00' E

Административная принадлежность: Гомельская область: Житковичский район, Лельчицкий район, Петриковский район

Площадь: 82461 га

Критерии: A1, B2, B3

Национальный природоохранный статус: Нацыянальны парк «Прыпяцкі»

Международный природоохранный статус: ТВП міжнароднага значэння. Ключавая батанічная тэрыторыя

Общее описание:

Нацыянальны парк размешчаны ў пашыранай частцы старажытнай даліны ракі Прыпяць ў міжрэччы яе правых прытокаў – рэк Сцвіга і Убарць. Тэрыторыя ўяўляе сабой вялікую нізінную раўніну з агульным ухілам да поймы Прыпяці. Паўднёвая мяжа парка супадае з паўднёвым краем раўніны і прадстаўлена пясчанымі ўзгоркамі і дзюнамі, якія зараслі хвойнымі лясамі. За дзюнамі шырокім поясам працягнуліся буйнейшыя на Палессі верхавыя і пераходныя балоты, якія дзякуючы сваёй некранутасці і багатай біяразнастайнасці могуць з’яўляцца эталонам

палескіх балот.

Большая частка балот нацыянальнага парка пакрыта хвойнікамі, хаця і даволі значная іх плошча (каля 15%) застаецца бязлеснай. Бліжэй да поймы верхавыя і пераходныя балоты змяняюцца нізіннымі; яны, ў сваю чаргу – паласой вельмі забалочаных, часам непраходных, алешнікаў, якія перамяжоўваюцца з адкрытымі альбо зарослымі хмызняком нізіннымі балотамі. Паласа алешнікаў пераходзіць у заліўныя шыракаліставыя лясы, сярод якіх пераважаюць дубравы (13,6% ад агульнай плошчы лясоў). Менавіта пойменныя дубравы прыдаюць палескім ландшафтам непаўторны каларыт. Па краях поймы дубравы размяшчаюцца суцэльнымі палосамі, а бліжэй да ракі перамяжоўваюцца з шырокімі адкрытымі заліўнымі лугамі і шматлікімі старыцамі.

Асноўнымі вадацёкамі нацыянальнага парка «Прыпяцкі» з’яўляюцца рэкі Сцвіга і Убарць, якія абмяжоўваюць тэрыторыю з усходу і захаду. Па цэнтральнай частцы парка працякае яшчэ адна невялікая (каля 30 км), але дастаткова мнагаводная рака Свінавод. Акрамя натуральных буйных вадацёкаў і невялікіх азёр, якіх налічваецца крыху болей 40, на тэрыторыі парка захавалася сетка каналаў, якія былі пракапаны яшчэ ў канцы XIX стагоддзя ў часы заходняй экспедыцыі І.І. Жылінскага для лесасплаву. Агульная працягласць каналаў складае амаль 280 кіламетраў. Дзякуючы дзейнасці баброў і натуральнаму разбурэнню большая частка гэтых каналаў не аказвае істотнага ўздзеяння на гідралагічны рэжым парка.

Флора парку налічвае каля 900 відаў высшэйшых раслін. Сярод іх 22 віда дрэў, 32 віда хмызнякоў, 196 відаў імхоў, 184 відаў лішайнікаў, 321 від водарасцяў.

У нацыянальным парку пераважаюць наступныя віды гаспадарчай дзейнасці: абмежаваная высечка лясоў, сенакашэнне, выпас жывёлы, паляўнічы турызм, рыбалка.

Основные биотопы:

Лясы – 77,4% (сярод іх саснякі - 45,6%; дубравы 12,2%; бярэзнікі – 19,5%; чорнаальшаннікі – 8,1%), балоты верхавыя – 2,7%, балоты пераходныя – 4,5%, балоты нізінныя – 3,4%, азёры, рэкі, канавы – 1,9%, сельскагаспадарчыя землі – 1,3%, лугі – 1,3%.

Птицы:

Пачынаючы з 1926 г. на тэрыторыі Нацыянальнага парку “Прыпяцкі” адзначана 255 відаў птушак, з якіх 193 віда на гнездаванні, 46 - на міграцыі, 16 - залётных. У 2011 г. пад кіраўніцтвам В.Ч. Дамброўскага праведзена навукова-даследчая праца “Подготовка и издание атласа зверей и птиц Национального парка “Припятский”. На гнездаванні выяўлена 173 віда, 6 з якіх толькі у буфернай зоне Нацыянальнага парку. Стан рэдкіх гняздзяшчыхся відаў птушак прадстаўлены па выніках гэтай працы.

ТВП “Прыпяцкія балоты” маюць міжнароднае значэнне для захавання відаў, якія знаходзяцца пад глабальнай пагрозай знікнення: вялікі арлец *Aquila clanga*, дубальт *Gallinago media,* вялікі грыцук *Limosalimosa.* А таксама рэгіянальнае значэнне для захавання такіх відаў як чорны бусел *Ciconianigra*, арол-вужаед *Circaetusgallicus*, шэры журавель*Grusgrus*, малая крычка *Sterna albifrons*, пугач *Bubo bubo*, шэрая кугакаўка *Strix aluco*, звычайны ляляк*Caprimulguseuropaeus*, сярэдні дзяцел *Dendrocopos medius.*

Наяўнасць такой колькасці відаў нацыянальнай і міжнароднай значнасці падкрэслівае важнасць тэрыторыі для захавання біялагічнай разнастайнасці Палесся, Беларусі і Еўропы ў цэлым.

Другие группы животных:

Фауна млекакормячых Нацыянальнага парка «Прыпяцкі» налічвае 53 віда, 13 відаў амфібій, 7 відаў рэптылій, 39 відаў рыб.

Состояние редких видов птиц:

Виды	Статус	Количество	Год/период оценки	Точность оценки	Тренды	Критерий ТВП
Шилохвость *Anas acuta*	гн	< 10 п	2011	Э		
Выпь большая *Botaurus stellaris*	гн	+	2011	П		

Виды	Статус	Количество	Год/период оценки	Точность оценки	Тренды	Критерий ТВП
Цапля большая белая *Casmerodius albus*	зал	+	2011	П		
Черный аист *Ciconia nigra*	гн	10-50 п	2011	Э		B2
Коршун черный *Milvus migrans*	гн	1-2 п	2011	Э		
Орлан-белохвост *Haliaeetus albicilla*	гн	5 п	2011	Т		
Змееяд *Circaetus gallicus*	гн	> 10 п	2011	Э		B2
Лунь полевой *Circus cyaneus*	гн	< 10 п	2011	Э		
Малый подорлик *Aquila pomarina*	гн	13 п	2011	Т		
Подорлик большой *Aquila clanga*	гн	6 п	2011	Т		A1
Чеглок *Falco subbuteo*	гн	5-7 п	2011	Э		
Коростель *Crex crex*	гн	250 с	2011	Э		
Журавль серый *Grus grus*	гн	> 50 п	2011	Э		B2
Кулик-сорока *Haematopus ostralegus*	гн	< 10 п	2011	Э		

Виды	Статус	Количество	Год/период оценки	Точность оценки	Тренды	Критерий ТВП
Ржанка золотистая *Pluvialis apricaria*	гн	6-8 п	2011	Э		
Галстучник *Charadrius hiaticula*	гн	10-50 п	2011	Э		
Турухтан *Philomachus pugnax*	гн	10-50 п	2011	Э		
Дупель *Gallinago media*	гн	> 20 п	2011	Э		A1
Веретенник большой *Limosa limosa*	гн	> 50 п	2011	Э		A1
Кроншнеп средний *Numenius phaeopus*	гн	4-5 п	2011	Э		
Кроншнеп большой *Numenius arquata*	гн	2 п	2011	Т		
Мородунка *Xenus cinereus*	гн	< 10 п	2011	Э		
Чайка малая *Hydrocoloeus minutus*	гн	< 10 п	2011	Э		
Крачка малая *Sternula albifrons*	гн	10-50 п	2011	Э		B2

Виды	Статус	Количество	Год/период оценки	Точность оценки	Тренды	Критерий ТВП
Крачка белощекая *Chlidonias hybrida*	гн	10-50 п	2011	Э		
Филин *Bubo bubo*	гн	13-15 п	2011	Т		B2
Сыч воробьиный *Glaucidium passerinum*	гн	300-400 п	2011	Э		
Сыч домовый *Athene noctua*	гн	< 10 п	2011	Э		
Неясыть бородатая *Strix nebulosa*	гн	< 10 п	2011	Э		
Неясыть серая *Strix aluco*	гн	> 100 п	2011	Э		B3
Козодой обыкновенный *Caprimulgus europaeus*	гн	> 350 п	2011	Э		B3
Обыкновенный зимородок *Alcedo atthis*	гн	10-50 п	2011	Э		
Дятел зеленый *Picus viridis*	гн	10-50 п	2011	Э		
Дятел средний *Dendrocopos medius*	гн	> 100 п	2011	Э		B2
Дятел белоспинный *Dendrocopos leucotos*	гн	> 100 п	2011	Э		

Виды	Статус	Количество	Год/период оценки	Точность оценки	Тренды	Критерий ТВП
Дятел трехпалый *Picoides tridactylus*	гн	50-100 п	2011	Э		
Мухоловка-белошейка *Ficedula albicollis*	гн	> 100 п	2011	Э		
Лазоревка белая *Cyanistes cyanus*	гн	+	2011	П		

Другие редкие и находящиеся под угрозой исчезновения виды:

Звяры: малая вячэрніца *Nyctalus leisleri*, соня-палчок *Myoxus glis*, арэшнікавая соня *Muscardinus avellanarius*, барсук *Meles meles*, рысь *Felis linx*, белавежскі зубр *Bison bonasus.*

Птушкі: белавокі нырок *Aythya nyroca*, сокал-шулёнак *Falcovespertinus*, малы пагоніч *Porzana parva*, кулік-паручайнік *Tringa stagnatilis,* шызая чайка *Larus canus* , сіпуха *Tytoalba*, балотная сава *Asio flammeus*, сіваграк *Coracias garrulus*, шчурка-пчалаедка *Meropsapiaster*, палявы свірстун *Anthus campestris*, чарналобы грычун *Laniusminor*, вусатая сініца *Panurusbiarmicus*, садовая стрынатка *Emberizahortulana* , вяртлявая чаротаўка *Acrocephalus paludicola* (гэтыя віды адзначалісь на гнездаванні раней, але ў 2011 г. не вызначыны).

Амфібіі: чаротавая рапуха *Bufocalamita*, грабеньчаты трытон *Trituruscristatus*.

Рэптыліі: балотная чарапаха *Emysorbicularis*, мядзянка *Coronellaaustriaca*.

Рыбы: вусач *Barbusbarbus*, падуст *Chondrostomanasus*.

Насякомыя: адзначана 36 відаў, занесеных у Чырвоную кнігу Рэспублікі Беларусь.

Расліны: На тэрыторыі парка зарэгістравана 62 віды раслін, якія занесены ў Чырвоную кнігу і належаць ахове. Сярод іх такія як: альдраванда пухіраватая *A ldrovandavesiculosa*, граздоўнік многараздзельны *Botrychiummultifidum*, сон лугавы *Pulsatillapratensis*

, рададэндран жоўты *Rhododendronluteum*, сальвінія плывучая *Salvinianatans*, лілея кучаравая *Liliummartagon*, гарлачык белы *Nymphaeaalba*, пылкагалоўнік чырвоны *C ephalantherarubra*, гайнік цёмна-чырвоны *Epipactisatrorubens* і іншыя.

Угрозы:

- Змяненне гідралагічнага рэжыму поймы ракі Прыпяць у выніку асушальнай меліярацыі і абвалавання рэк.
- Раслінныя сукцэсіі. У выніку парушэння гідралагічнага рэжыму і скарачэння сенакашэння заліўныя лугі зарастаюць хмызняком, што прыводзіць да змяншэння разнастайнасці біятопаў і збяднення біялагічнай разнастайнасці.
- Лесагаспадарчая дзейнасць. Пасля пераўтварэння запаведніка ў нацыянальны парк лесагаспадарчая дзейнасць на яго тэрыторыі значна пашырылася, што аказала істотны негатыўны ўплыў на экасістэмы. У цяперашні час лесагаспадарчая дзейнасць перамясцілася ў лясныя масівы, размешчаныя за тэрыторыяй парка.
- Пажары аказваюць істотнае ўздзеянне на экасістэмы парка. Яны здараюцца даволі часта і ахопліваюць значныя плошчы.

Рекомендации по сохранению:

Для вырашэння экалагічных праблем неабходна распрацаваць комплексны план кіравання нацыянальным паркам «Прыпяцкі». Асаблівая ўвага павінна быць нададзена правядзенню спецыяльнага лесаўпарадкавання і аптымізацыі гідралагічнага рэжыму.

Источники информации:

Домбровский В.Ч., Онищук С.В., Дмитренок М.Г., Лундышев Д.С. Численность филина в Национальном парке «Припятский» // Красная книга Республики Беларусь: состояние, проблемы, перспективы: материалы международной научной конференции, Витебск, 13-15 декабря 2011 г. – Витебск., 2011 г. – с. 47-49.

Ключевые ботанические территори Беларуси / Под ред. О.М. Масловского, Г.А. Пронькиной. – М.-Мн. -: Бестиор, 2005. – 80 с.

Отчет о НИР “Подготовка и издание атласа зверей и птиц Национального парка “Припятский”, рук. НИР В.Ч. Домбровский, Минск, 2011 г.

Скарбы прыроды Беларусі. – Мн.: Беларусь, 2005. – 215 с. (Інфармацыю падрыхтавалі: Дамброўскі В.Ч., Клакоцкі В.П., Мангін Э.А.,Мароз М.Д., Нікіфараў М.Я., Пінчук П.В., Углянец А.У.)

Составители : Левы С.В.

---

* *Использование размещенной здесь неопубликованной информации для научных публикаций без письменного соглашения ее авторов запрещено. В случае использования части контента или страницы целиком на других интернет-ресурсах, обязательна ссылка на авторов и сайт iba.ptushki.org*